

כרטיסי שיח ומונחון

ספרות לכיתה ז' – מסע ביצירות

יצרה: רוית ראש בן ישי

👩‍🏫 מהדורה למורה – איך משתמשים

מדפיסים, גוזרים לאורך הקו המקווקו ומחלקים לקבוצות. כל קבוצה שולפת כרטיס, קוראת בקול ומשוחחת 3 דקות. השיתוף בבחירה.

כרטיסי שיח (12)

📖
בעיני ילד

מתי מותר ומתי כדאי לומר את האמת גם כשהיא לא נוחה למבוגרים?

📖
בשל תפוחים

האם כוונה טובה יכולה להצדיק מעשה לא נכון?

🧙‍♂️
השייח' הפיקח מוציא לאור משפט

"ידיים נקיות" הוא ביטוי ליושר. מה המשמעות של הביטוי בסיפור הזה, שבו דווקא הידיים הנקיות מסגירות את האשם?

🧙‍♂️
גראם פחות גראם יותר

האם מי שחתם על הסכם חייב לעמוד בו בכל מחיר?

🎻
שלושה בני עורב

מה ההבדל בין נאמנות של בעלי חיים לנאמנות של אנשים?

🎻
לורד רנדל

למה לדעתכם הבלדה הזאת שרדה מאות שנים ועדיין מושרת?

🌿
אומץ

מהו בעיניכם אומץ: לא לפחד בכלל, או לפחד ולהמשיך בכל זאת?

🌿
יש פרחים

איך לדעתכם אפשר לשמור על זיכרון של אנשים ומקומות? מה הכי מתאים לכם – שיר, סיפור, טקס, מקום?

🕯️
אגדה על הילדים שנדדו ביערות

מה פירוש להיות "אח גדול" או "אחות גדולה" למישהו – גם מחוץ למשפחה?

🕯️

הפרפר

מה נותן לאדם תקווה ברגעים קשים? האם דבר קטן כמו פרח או פרפר יכול לעזור?

🌹

אליפלט

מה ההבדל בין אומץ של מי שמחשב את הסיכון לבין אומץ של מי שפועל מתוך לב תמים?

🌹

לנשמת רע

למה לפעמים קשה לנו לומר לאנשים קרובים כמה הם חשובים לנו?

מונחון ספרותי

מונח	הסבר
דמות	אדם, בעל חיים או יצור שפועל ביצירה; לדמות יש תכונות, רצונות ומניעים
מספר	הקול שמספר את הסיפור; יכול להיות דמות בסיפור (גוף ראשון) או קול מחוץ לסיפור (גוף שלישי)
נקודת תצפית	מבעד לעיניים של מי אנחנו רואים את האירועים
עלילה	רצף האירועים בסיפור והקשר של סיבה ותוצאה ביניהם
תפנית	רגע בעלילה שבו המצב משתנה באופן מפתיע
שיא	הרגע המתוח ביותר בעלילה
דימוי	השוואה בין שני דברים בעזרת מילת השוואה: כמו, כ־, דומה ל־
מטפורה	השוואה בלי מילת השוואה: דבר אחד נאמר כאילו הוא דבר אחר
האנשה	מתן תכונות של בני אדם לדבר שאינו אדם
חזרה	מילה, משפט או אירוע שחוזרים כדי להדגיש ולבנות קצב
פזמון חוזר	שורה או בית שחוזרים בשיר או בבלדה שוב ושוב
חריזה	צלילים זהים בסופי שורות
משקל	קצב קבוע של הברות מוטעמות ולא מוטעמות בשורת שיר
בית	קבוצת שורות בשיר, כמו פסקה בסיפור
דובר	הקול שמדבר בשיר (לא תמיד המשורר עצמו)
בלדה	שיר עלילתי קצר, דרמטי, לרוב עם דיאלוג, חזרות וסוף טרגי
רומנסה	שיר עלילתי עממי, לרוב על אהבה או גבורה, קליל יותר מהבלדה
סיפור עם	סיפור שעבר מפה לאוזן בין דורות, בלי מחבר ידוע
מוסר השכל	הלקח שהסיפור מבקש ללמד
סמל	דבר מוחשי שמייצג רעיון גדול ממנו
ניגוד	העמדה זה מול זה של דברים הפוכים כדי להבליט אותם
אירוניה	פער בין מה שנאמר או מצופה לבין מה שקורה באמת
דיאלוג	שיחה בין דמויות
פער	מידע שהיצירה לא מספרת, והקוראים משלימים בעצמם

מבנה הסיפור העממי

1. פתיחה: "היה היה..." – זמן ומקום לא מדויקים
2. הצגת הדמויות: דמויות שטוחות, טובה מול רעה, חכם מול טיפש
3. הבעיה או המשימה: מחסור, חידה או מבחן
4. ניסיונות חוזרים – לרוב שלוש פעמים
5. הפתרון: חוכמה, טוב לב או עזרה מפתיעה
6. הסוף: גמול לטובים ועונש לרעים
7. מוסר ההשכל: מה למדנו